

Nionde roten, tomt 11

Kvarteret Tenngjutaren

Tjugonde roten 1637–57

Spannmålsгатans södra sida

Elfte roten 1657–70

öster om östra hamnen

Ambrous Pottemakare

1637–42 Flyttade till 9.43 Göta kanal. Se biografi där.

Olof Ambrousson (Ambrosiesson)

1649–55: 2 mtl, 1656: 2.8–57v (XI), Oluf Ambrosson 1657: 1.16, 1658: 4, 1659–60: 1½ mtl, se nedan.

Till *Anders Nilsson* 1663, vars änka *Margareta Nilsson* gifte om sig med

Berge Olofsson i Åå, först handelsman, .skeppare

1666–81 M1676 2 tomter kallad deledragare.

Gustavi tomtöreslängder: 1670–81, ej bebyggda 1670.

Berge Olofsson i Åå var från början handelsman eller skeppare. Han var också rotemästare i elfte roten. Den 8.3.1665 tvistade han i underrätten med *Peder Larssons Kocks änka Malin* om Peder Larsson Kocks skuld till Berge Olofssons företrädare i äktenskapet Anders Nilsson. Tvisten gällde också Berge Olofssons tomtköp. Den 9.3.1666 verifierade Berge Olofsson med ed sitt inventarium efter sin sal. hustru *Margareta Nilsson*. Hans sal. hustrus barn i äktenskapet med Anders Nilsson erhöi förmyndarna *Truls Torstensson* och *Anders Wenbo*. I tvisten mellan Olaus Felterus och burggreven Israel Norfelt hade Berge Olofsson vittnat mot Felterus. Felterus försökte jäva Berge Olofsson av följande skäl:

- 1) Några år tidigare hade Berge Olofsson varit ”i en flock och farnöte” med några, som ville avhända en svensk ryttare hans liv. Ryttaren hade blivit skjuten genom livet men kom sig igen.
- 2) Borgerskapet hade fått sammanträda i Berge Olofssons hus, där det i en otillhörliг skrift begärt kyrkoherden magister Jonae Torinii avsättande m.m.
- 3) Han tyckte att Berge Olofsson var tvetalig, då han i förstone, då han avlade sin ed, vittnade, att de ord, för vilka Felterus anklagades, hade fällt inne ”i stufwen” hos hustru *Cherstin Olufs smeds*, men sedan ute på gatan.

Berge Olofssons ekonomiska ställning blev alltmer prekär i synnerhet efter det att han hade drabbats av den stora eldsvådan den 10.5.1669. På begäran av Berge Olofssons styvbarns förmyndare tullskrivaren Anders Wenbo beslöts den 18.11.1670, att Berges bebyggda tomt skulle värderas av *handelsmännen Hans Bergesson, Oluf Simonsson och Simon Simonsson Schultz*. Den 13.3.1671 avsattes han som rotemästare och ersattes med *Nils Svensson* ”alldenstund hos Berge i Åå ännu en del av stadens uppbörder innestå, att han yttermera uppbörder ej kan betros” (Resolutionsboken).

Berge Olufsson begärde nu att få bli saltmätare ”om eljest några fler inrömmas kunne” (EIIa:3). Den 11.9.1671 tilläts han att få bli däledragare (Resolutionsboken). *Frans v. Akern och Sven Jonsson* övertog förmynderskapet för Anders Nilssons barn av vilka den ena dottern enligt Berges uppgift i rätten den 8.12.1671 var hos Burggreven och den andra hemma.

Berge Olufsson i Åås tomter anslogs till betalning av hans skulder till *skepparen Cornelius Johansson* och övriga kreditorer men åsattes i en första värdering ett så högt pris, att de inte kunde försäljas.

Cornelius Johansson tilldömdes en av Berge Åås tomter och hade tillträtt den efter värderingen 1670. Cornelius Johansson byggde ett litet hus på tomten men erbjöd Börge att mot betalning återfå tomten.

En ny värdering 30.1.1672 gav resultatet 350 rdr. Två tomter försåldes med rättens tillåtelse till *skepparen Anders Torsson*, varför Cornelius Johansson den 5.2.1680 pretenderade på den tomt, som Berge Olufsson själv hade bebyggt.

En av styvdöttrarna gifte sig med *föraren Daniel Joensson*, som den 21.2.1676 visade underrätten dom angående vad styvfadern skulle betala. Inga medel fanns dock att tillgå. Även *Gabriel Dubergs* änka hade krav.

Den 22.7.1682 erhöll Berge Olofsson börsbrev för sin son *Peder Börgesson*, sedan han hade uppvisat intyg av Måns Esbjörnsson och Per Torstensson och utdrag ur kyrkboken under klockaren Hans Erikssons namn. Den 6.7.1691 uppträder sal Börge Olufsson Åås son Petter Börgesson å egna och änkans vägnar. Arvskifte skulle förrättas av borgaren Olof Krok, Måns i Kåhög och Hans Jonsson snickare. Den 6.7.1693 noterades, att hustru *Margareta Eriksdotter*, avlidne Börge Åås hustru, hade fordran i sal pres. Spaldings sterbhus.

Skepparen Niclas Bergman,

(gift 1/ med Berge i Åås änka Margareta Eriksdotter; 2/ *Catarina Lüders*) hade enligt tomtöreslängden övertagit gården 1696. Hans gård på Spannmålgatan värderades detta år till 875 d smt (Berg II:1-2, 378).

1694 avvittrade skepparen Niclas Bergman arvingarna efter hans avlidna hustru Margareta Eriksdotter. Se Gbg bou 1694:390.

Skilj denne skeppare Niclas Bergman från hans samtida namne skorstensfejaren: Den 6.3.1696 gifte sig i Christine den våren 1695 från Stockholm införskrivne *skorstensfejaren Niclas Bergman* med ”Hans Thimnes Wittbe” (bör vara änkan efter *skorstensfejare Hans Thiman*, begr. 31.7.1695). En dotter Maria till skorstensfejare Niclas Bergman döptes i Christine den 28.5.1696.

Ett tyvärr ej antecknat år (före 1710) berättas i RR (sid 447, 468 och 483) ang Nicolaus Bergmans *skeppsfolk på Emanuel: borgaren Sven Bengtsson, Hans Thomesson och Didrik Grönberg*, som hade begått övervåld, när båten låg i hamnen. Omtalas *tulljaktslöjtnanten Sven Persson, Anders Hansson och murmästare Burchard Johansson*.

Den 16.5.1707 begärde skepparen Nicolaus Bergman, att hans på landet boende svärfaders *regementsfältskären Mäster Johan Lüders* hus och gård här i staden skulle vara fri från inkvartering och borgerlig tunga till följd av Kungl. Maj:ts honom nådigt förlänade brev av dato 11 okt 1678.

Tomtöreslängden 1710 upptar skepparen Nicolaus Bergmans änka. Enligt Wilhelm Berg avled han i Norge (bou först 1726).

Genom äktenskapet med Margareta Eriksdotter hade Niclas Bergman fått styvsonen *Erik Börgesson (Åå)*. I brev till magistraten den 7.12.1713 skrev segelmakaren Roluf Rolufsson, att skepparen Niclas Bergman hade avvitttrat sin styvson Erik Börgesson och lämnat honom i fäderne efter Berge i Åå och i modernearv efter Niclas Bergmans första hustru Margareta Eriksdotter 250 rdr courant. Niclas Bergman hade pantsatt Erik Börgesson sin gård att framför andra göra sig betalt därav. Emellertid reste denne Erik Börgesson till sjöss och hade varit borta i över tolv års tid. Sista brevet från honom var daterat Amsterdam den 28.8.1707. Man visste inte, om han var levande eller död. Men hans arv innestod ännu hos Niclas Bergmans änka utan ringaste nytta eller intresse till hans fördel. *Roluf Rolufsson segelmakare* var närmaste anförvant och hade ägt Erik Börgessons halvsyster [*Anna Börgesson*] till hustru. Genom denna hänvändelse till magistraten ville han verka till gossens gagn och nytta. Se också RR 1713 (sid 598) domboken) Eriks styvfader Niclas Bergmans änka Catarina Lüders – Bergman yttrade sig i ärendet den 145.12.1713 och fordrade Roluf Rolufsson på eventuellt arv. Catarina Bergman sade, att Erik Börgesson hade testamenterat sin kvarlåtenskap till henne. Så sent som 1720 tvistade Roluf Rolufsson segelmakare och Catarina Bergman angående förmånsrätten till sjömannen Erik Börgesson (Åås) arv. Denne hade varit borta i över 20 år. Roluf Rolufsson talade på sin avlidna hustru Anna Börgessons barns vägnar. Det omtalades, att Erik Börgessons morbroder *Amund Eriksson och mostrar Börta, Ingeborg, Märta och Karin Eriksdöttrar bodde i Östad* i Ale härad.

Niclas Bergmans änka ägde gården 1709–22. Enligt skattningslängden 1715 värderades tomten till 100, huset till 280 och lösegendomen till 100 d smt. Enligt skattningslängden 1717 bodde skeppar Niclas Bergmans änka i gården med pigan Britta Engelbrektsdotter. Hon bodde kvar i gården 1720 och yttrade sig enligt RR s.å. s. 784 angående $\frac{1}{4}$ av köpesumman för *skeppet Emanuel*, som hennes sal man hade varit medredare i och som madame Anna Barck hade försålt henne – den skulle innestå etc. Sal skeppare Niclas Bergmans änka begravdes 22.11.1730 i Christine förs.

1725 svarar *båtekarlen Matthias Mohr* för gården och 1730–32 *klenmeden Hans Wirman*, som bodde där med *gesällen Anders Sten, Sven Swan* och *järndragare Märten Boman*. Så sent som 17.5.1735 erlade Hans Wirman 30-penning för en gård på Spannmålgatan (denna?), som han köpt för 175 d smt.

Stadstrumslagare, senare skärsliparen, Erik Bergman

omtalas den 24.8.1733 ha lånat 200 d smt till sin på Spannmålgatan belägna gårds inlösande.

Den 1.6.1744 ägde bouppteckning rum efter skärsliparen Erik Bergman och dess ett år före honom avlidna hustru *Catarina Berg*. De hade ägt hus och tomt på Spannmålgatan mellan Zacharias Lundquist i öster och artillerismeden Sven Skjötling i väster, värderat 353 d smt. Behållning i boet var 746 d smt. Söner var *stadstrumslagare Anders Bergman* och *ostindiefararen Christian Bergman* (född 1733, bou 24.5.1789). Dottern *Helena* var gift med *ostindiefararen Johannes Sunnerberg*, makarna skilda 1762 (Berg II:1–2, 236).

Dotterns förmyndare *tunnbindare Berg* lät sälja gården på auktion, inropade den själv men transporterade den på sin måg

tunnbindaremäster Anders Hagman (1745–87)

som den 24.12.1759 första gången lät uppbjuda ett uppå Spannmålgatan mellan saltmätareänkan Anna Enggrens å östra och skraddaren Peter Nybergs och avskedade hantlangaren Christopher Lundholms å västra samt bryggaren Olof Florens hus och gård å södra sidan om bakdelen på

Kronhusgatan belägna hus och gård, som tunnbindaren Berg enligt uppvisad och vederbörligen kvitterad auktionsräkning av år 27.7.1744 köpt uppå offentlig auktion och betalt med 545 d smt.

1760 ville Erik Bergmans dotter *hustru Lena Sunnerberg* börda gården men Anders Hagman gav ännu den 3.10.1767 inteckning i sin gård på Spannmålgatan till herrar Johan M Dahl o. Spargren för skuld på 350 d smt.

Anders Hagman var född 1705, död 22.5.1782. Burskap 24.2.1744 som tunnbindaremästare. Efterlämnade hus och tomt på Spannmålgatan mellan gelbgjutare Petter Borgström och järndragare Henrik Larsson 1782 värt 591:32 rdr specie. Hans första hustru var *Gunilla Berg*, död 5.7.1767 (bou 22.1.1768, dotter till tunnbindaremästare Anders Berg, död 1761, och *Anna Nilsdotter*, död 1763, Berg I:2, 141).

Gården övertogs av

Tunnbindare Nils (eller Niclas) Hagman

Hos honom bodde 1785 *hökaren Jacob Hansson Almgren* och 1786–87 *skräddaren David Wodenbeck*. Skräddaregesällen David Wodenbeck klagade den 16.11.1753 (EIIb:75) över att han ej kunde erhålla mästerskap, förrän *verkgesällen Hans Wiedgren* hade erhållit sitt. Wiedgren hade fått tillstånd den 16.11.1751 men hade ännu inte avlagt sitt mästarprov: han skulle gifta sig med avlidne mästare Palmgrens änka. Wodenbecks arvingar gjorde konkurs 6.1.1788. Bou 22.10.1787. Bland avlidne skräddaren David Wodenbecks sterbhusdelägare nämnes bl.a. änkan *Christina Mellberg*. Han hade avlidit 21.9.1787. Dottern *Regina Sophia Wodenbeck* var gift med furiren, *vaktmästare Jacob Ede*. Sonen *segelmakare Andreas Gerhard Wodenbeck* bodde i Marstrand. Dottern *Marta Christina* var änka. Ingen fast egendom.

Tomtöreslängden 1800 nämner tunnbindare Niclas Hagmans ödetomt. Den 3.9.1800 såldes tunnbindare Niclas Hagmans avstådda och undernummer 11 i nionde roten vid Spannmålgatan belägna ödetomt, som i bredden höll $13\frac{1}{4}$ alnar och i längden $43\frac{3}{4}$ på auktion: den insattes till 40 rdr och såldes till *skräddaren Christian Gewalt* för 40 rdr. 1807 kallas den *murmästare Otto Gammelins* (se 9.10) ödetomt. Gammelins uppbjöd 9.11 den 3.9.1810.

Senare uppbud av 9.11

sadelmakare J E Jacobsson. 6.4.1812

Målaremästare J W Bruhn uppbjöd 9.10, 9.11, 9.12 och 1/2 9.13 den 11.3.1861